

Årlig rapport för tillsyn av stora verkstäder år 2018

Innehåll

Beskrivning av stora verkstäder.....	3
Beskrivning av tillsynsarbetet	3
Förändringar inom verkstadsbranschen	4
Miljöarbetet hos de stora verkstäderna	4
Miljörapport/årlig rapportering	4
Egenkontroll	5
Energi	5
<i>Goda exempel på arbete/förbättringar inom energiområdet</i>	<i>5</i>
Kemikalier.....	6
<i>Praktiska exempel på arbete/förbättringar inom kemikalieområdet</i>	<i>7</i>
Indikatorer för tillståndet i branschen stora verkstäder	8
Tillsynens positiva påverkan på företagen	8
Bilaga.....	9

Beskrivning av stora verkstäder

Det som förvaltningen kallar stora verkstäder omfattar såväl stora mekaniska verkstäder, bilverkstäder och olika former av lackerare. Underlaget för tillsynen år 2018 var fyra tillståndspliktiga (B)-anläggningar (tillstånd ges av länsstyrelsens miljöprövningsdelegation) och 19 stycken anläggningar som kräver anmälan (C) inom Stockholms stad.

Hit hör också 43 stycken U-anläggningar¹ där det bedömts att de kräver mer/tätare tillsyn än de övriga mindre verksamheterna. I förvaltningens tillsynsregister Ecos finns ytterligare ca 500 anläggningar (små verkstäder), fortsättningsvis benämnda U-verksamheter, registrerade. Det är företag som inte omfattas av miljöbalkens krav på tillstånd eller anmälan. Tillsynen över dessa mindre verksamheter rapporteras separat till nämnden.

Beskrivning av tillsynsarbetet

Eftersom det är vitt skilda typer av företag som förvaltningen klassar som stora verkstäder så varierar tillsynsbehovet och därmed med vilket intervall de besöks. Generellt är dock tillsynen inriktad på förebyggande verksamhet såsom granskning av kemikalie- och avfallshantering och verksamheterna besöks regelbundet. Inför 2018 planerade förvaltningen att inspektera 26 verksamheter och inspektionerna genomfördes enligt plan.

Stora verksamheter, som exempelvis Sandvik och System 3R besöks varje år. Förutom detta så ingår i den årliga tillsynen följande aktiviteter:

- Granskning av miljörapporter
- Inspektioner i samband med periodisk besiktning
- Inspektioner i samband med anmälningar om förändringar
- Handläggning av anmälningsärenden
- Kommunikation kring mindre förändringar som inte kräver anmälan
- Hantering av klagomål på störningar
- Tillsynsvägledning framförallt rörande tolkning av föreskrifter
- Åtalsanmälningar och förelägganden

Medelstora verksamheter, t.ex. Combi-Lack, Bodycote Värmebehandling och de större bilverkstäderna, besöks vartannat till vart tredje år. Hit hör 43 stycken U-anläggningar där det bedömts att de kräver mer/tätare tillsyn än de övriga mindre verksamheterna. De omfattas därför av fast årlig avgift. Några av företagen, 16 stycken, inom kategorin medelstora verksamheter lämnar in årliga rapporter över bl.a. avfallshantering och förbrukning av lösningsmedel.

Denna rapport omfattar verksamheter som fått minst ett tillsynsbesök under året, se tabellen i bilagan. Tillsyn under året har även träffat många andra verksamheter, exempelvis i form av förelägganden, granskningar av inkomna handlingar och telefonsamtal.

Förändringar inom verkstadsbranschen

Här nedan redovisas exempel på förändringar under 2018 som skett hos några av de stora verkstäderna:

- Ett av bolagen inom Sandvik-koncernen (Hyperion) fick nya ägare i juli. Bolaget kommer under 2019 att söka tillstånd för verksamheten.
- Kihlströms Årsta har lämnat kommunen.
- Inom småverkstadstillsynen, (rapporterad 2019-02-12), upptäcktes att Auto Bodyshop Center och Sydhamns Trailer Service har så pass omfattande verksamheter att de från och med år 2019 kommer att betala fast årlig avgift.

Miljöarbetet hos de stora verkstäderna

Miljörapport/årlig rapportering

I bilagan listas de 26 företag som fick minst ett tillsynsbesök under perioden januari-december 2018. Fyra företag lämnade in miljörapport och 16 företag lämnade årsrapport. Syftet med miljö- och årsrapport är att tillsynsmyndigheten fortlöpande ska få in de uppgifter som behövs för att kunna bedriva en effektiv kontroll av verksamheternas miljöpåverkan. Rapporterna innehåller t.ex. uppgift om mängd och typ av avfall som körts bort och en uppräkningslista av de eventuella incidenter som skett under året. Genom att incidenterna sammanställs kan miljöförvaltningen tydligare se om orsaken har berott på brister i någon del av egenkontrollen. Företagen får en skriftlig eller muntlig återkoppling på det som redovisats i rapporten.

Egenkontroll

Av bilagan framgår att de flesta verksamheterna har en godtagbar egenkontroll. Det finns naturligtvis utrymme för förbättringar. Egenkontrollen är företagens egna verktyg för att fortlöpande kontrollera och utvärdera de risker för miljön och människors hälsa som deras verksamhet kan ge upphov till. Under rubrikerna Energi och Kemikalier listas exempel på vad verksamheternas uträttat under 2018 för att komma vidare med sin egenkontroll och i förlängningen minska sin miljöpåverkan. Ett sätt att kontrollera att ett företag har en god egenkontroll är att exempelvis granska skriftlig dokumentation av rutiner och sedan, inte minst, kontrollera hur rutinerna tillämpas i verkligheten. Egenkontrollen måste genomsyra hela företagets organisation.

Energi

Energifrågor diskuteras med alla typer av verksamheter som miljöförvaltningen har tillsyn över. Det är en tacksam fråga då de flesta åtgärder leder till såväl miljövinster som minskade kostnader. I verkstadsbranschen finns det flera företag som har energikrävande processer. Däremot är det inte vanligt att verksamheten äger sina lokaler och därmed har de liten rådighet över uppvärmningen. Verksamheterna har möjlighet att få en timmes gratis rådgivning om energi via Energirådgivningen. Det är en opartisk service från flera kommuner i Stockholmsregionen. I samband med tillsynen upplyser förvaltningen om detta.

Goda exempel på arbete/förbättringar inom energiområdet

- Bilvårdsspecialisten i Västberga har stängt av varmvattnet till högtryckstvätten och nu används endast kallvatten, vilket minskar värmeförlusterna.
- Hos Gila Produktion har energiförbrukningen minskat radikalt sedan företaget gick över till fjärrvärme (25 % av tidigare energiförbrukning).
- Bodycotes bolagsmål för 2018 är att energibesparingen ska vara minst 3 % av 2017 års förbrukning. En vakuumanlöpningsugn har bytts ut under föregående år, vilket både förbättrat produktionen och sparat energi. Den nya ugnen har dragit betydligt mindre energi än den gamla och nu finns planer på att även byta ut en till gammal vakuumugn.

- Hallbergs plåt och lack har börjat använda infravärme till lackboxen. Det har medfört minskad oljeförbrukning.
- Svenska Haland har köpt in en ny, varvtalsstyrd kompressor, vilket minskat på energiförbrukning.
- Dentatus har minskat sin energiförbrukning genom att modernisera sin maskinpark. Energiförbrukningen har varit en av parametrarna vid val av maskin.

Kemikalier

Alla tillstånds- och anmälningsspliktiga verksamheter som hanterar kemiska produkter ska ha en förteckning över dessa produkter. Syftet med förteckningen är att företaget ska få en säkrare hantering av kemikalierna och bl.a. kunna göra aktiva val genom att byta ut miljö- och hälsofarliga produkter mot sådana som ger en mindre påverkan på miljö och hälsa.

De allra flesta tillstånds- eller anmälningsspliktiga verksamheterna som faller under kategorin stora verkstäder har under 2018 visat sig ha en godtagbar kemikalieförteckning. Förvaltningen bedriver ett aktivt arbete med att få företagen att nå målet. Verksamheter som har brister inom det här området kommer att följas upp. Flera företag har t.o.m. gått ett steg längre och redovisar sina kemikalieförteckningar på ämnesnivå, som exempel kan nämnas Sandvik, System 3R och Stockholms reparationsvarv.

Genom att ta reda på vilka ämnen som ingår i de kemiska produkter som används i verksamheten så kan ett än mer effektivt arbete med substitution av kemikalier bedrivas. Målet är att få bort produkter som innehåller s.k. utfasnings- och riskminskningsämnen.

Så kallade U-verksamheter har ingen formell skyldighet att vara sig ha en skriftlig dokumentation av sin egenkontroll eller en skriftlig förteckning över sina kemiska produkter men det finns exempel på företag, främst sådana som tidigare klassats som anmälningsspliktiga eller större bilverkstäder, som ändå har en sådan skriftlig dokumentation. Under 2018 har förvaltningen fortsatt jobba med att få de besökta U-verksamheterna att börja upprätta kemikalieförteckningar. Förvaltningen bedömer att det här arbetet är nödvändigt för att verksamheterna ska kunna få en överblick av de kemikalier de använder. Arbetet fortsätter under 2019. Läs mer under avsnittet om indikatorer.

Praktiska exempel på arbete/förbättringar inom kemikalieområdet

- Hedin Bil-koncernen har anställt en kemist med uppgift att bland annat se över kemikaliesortimentet. Företaget har som mål att dels få ner antalet kemikalier och dels att kunna ersätta kemikalier som har negativa miljö- och hälsoegenskaper.
- Sveaplans Bil, Plåt och Lack har bytt ut samtliga grundfärger och baslackar till vattenbaserade och ska i närtid testa en vattenbaserad klarlack. Enligt verksamhetsutövaren kräver den här klarlacken endast 20 grader för att torka och dessutom halverad torktid.
- Svedbergs Lackering är ett annat bolag som jobbar aktivt med att testa gärna nya produkter som är mer skonsamma mot användare och miljön. Flera formaldehydfria vita färgnyanser har använts under flera års tid med gott resultat. Med övriga färgkulörter har det varit problem med härdningen. Bolagets fokus på formaldehyd har dock lett till att lösningsmedelsförbrukningen ökat. Än så länge har färgleverantörerna inte kunnat få fram en helt vattenbaserad färg som klarar kvalitetskraven.
- Stockholms reparationsvarv har kunnat minska sitt kemikaliebestånd genom att inköpen numera först ska godkännas av bolagets kemikalieansvarige.
- System 3R har arbetat fram en ny typ av emballage av wellpapp för vissa av sina produkter. Med den slipper de använda frigolit och behöver inte heller pensla på kemikalier för rostskydd innan leverans.
- Mälarvarvet testar alternativ teknik (ultraljudssändare) för att minska behovet av biocidfärg på båtar. Projektet är under utvärdering

Indikatorer för tillståndet i branschen stora verkstäder

Indikator och årsmål

Indikator	Årsmål	Utfall
Andelen besökta företag som inlett ett arbete med att effektivisera sin energianvändning (objekt med årsavgift)	100 %	100 %
Andelen U-verksamheter (med fast årlig avgift) som har en godtagbar kemikalieförteckning	100 %	44 %

För att försöka mäta nyttan av tillsynen finns s.k. branschindikatorer. Samtliga besökta företag som betalar fast årlig avgift uppfyller målet om effektivisering av energianvändning. När det gäller målet om kemikalieförteckning är det en ny indikator från och med 2018. Målet om 100 % är orealistiskt högt satt. Förvaltningen kommer att jobba vidare med kemikalieförteckningar under 2019 och ambitionen är att tillsynen successivt ska leda till att alla företag har en godtagbar kemikalieförteckning.

Tillsynens positiva påverkan på företagen

Det går inte att använda ovan nämnda indikatorer för att se om tillståndet hos de stora verkstäderna blivit bättre under 2018 jämfört med tidigare år. Indikatorn gällande energi har haft ett utfall på 100 % flera år i rad och indikatorn för kemikalieförteckningar är ny.

Det som istället tydligt märks är att företag som fått ett eller flera tillsynsbesök får en positiv utveckling när det gäller sitt miljöarbete. Praktiska goda exempel på vad som hänt under 2018 nämns under avsnitten Energi och Kemikalier. Verksamheten kommer igång med att ta reda på vilken miljöpåverkan de har och jobbar sedan vidare utifrån det. Vid nästa inspektionstillfälle är det oftast färre brister och inspektionen kan genomföras på ett mer effektivt sätt eftersom förvaltningen och företagen fått ett mer likartat sätt att diskutera kring miljöfrågorna.

Energifrågorna är ett tydligt exempel. Första gången tillsynen tar upp det hos medelstora U-verksamheter så anser många företag att det inte är ett prioriterat område. Vid de efterföljande inspektionerna har kunskapsnivån höjts och verksamheterna visar ett betydligt större intresse och har börjat tänka i nya banor. Stora verksamheter har ofta ett mer aktivt arbete med att energieffektivisera sina processer.

Bilaga

Sammanställning av branschens tillsyn (besökta verksamheter) under 2018 samt bedömning av egenkontroll och kemikalieförteckning

Objekt	Prövn.nivå	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport		
Ahlstrands Snickeri	U	X							
Bilvårdsspecialisten i Västberga	U	X		X					
Bodycote Värmebehandling	C	X		X			X		
Cromtryck	C	X		X			X		
Dentatus	B	X		X		X			
Devex	C	X		X					
Dieseltrim i Bromma	U	X		X					
Gila Produktion	C	X		X					
Hallbergs Plåt och Lack	U	X							
Hedin Bil Lunda	U	X		X					
Högdalens Bil & Skadecenter	U	X		X					
	KTH Elektrumlaboratoriet		C	X		X			

Objekt	Prövn.nivå	Godtagbar egenkontroll	Ej godtagbar egenkontroll	Godtagbar kemförteckning	Ej godtagbar kemförteckning	Lämnar miljörapport	Lämnar årsrapport
Mekonomen Gärdet	U	X					
Multi Cad i Stockholm	B	X		X		X	
Mobility Motors Bromma	U	X		X			
Mobility Motors (Nissan-verkstad)	U	X		X			
Mälarvarvet	C	X					X
Orazio Bil & Plåt	U		X		X		
Sandvik	B	X		X		X	
Stockholms Karosslack	U	X					
Stockholms Reparationsvarv	C	X		X			X
Sveaplans Bil Plåt och Lack	U	X		X			
Svedbergs lackering	U	X		X			
Svenska Haland Teknik	U	X		X			
System 3R International	C	X		X			X
Södermalms billackering	U	X					